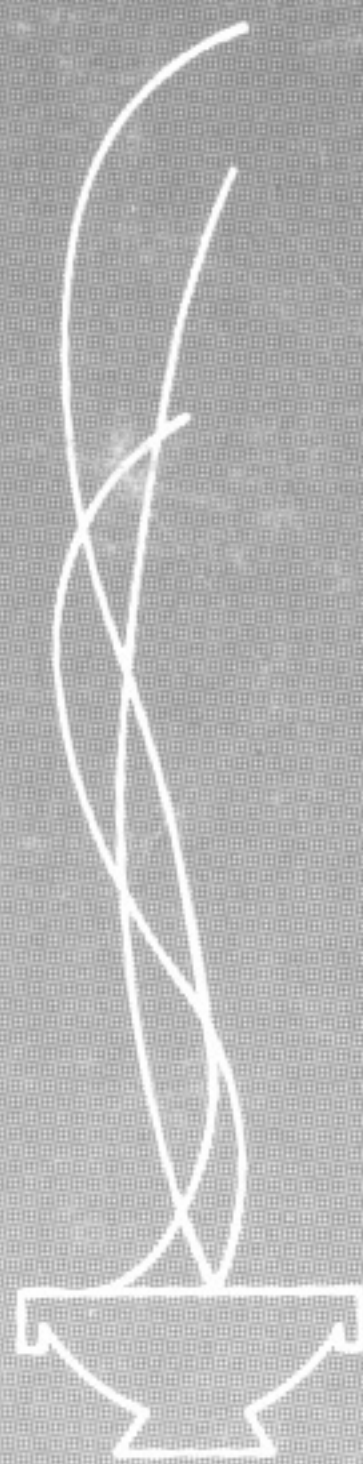

ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ

τεύχος 1ο

Ιανουάριος — Μάρτιος 1989

Τριμηνιαία έκδοση

του Εθνικού Συνδέσμου Διπλωματούχων Νοσηλευτριών-Νοσηλευτών Ελλάδος

«ΥΓΕΙΑΣ ΘΕΡΑΠΙΑ»

ΕΣΔΝΕ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ - ΕΚΔΟΤΗΣ
Εθνικός Σύνδεσμος
Διπλωματούχων Νοσηλευτριών –
Νοσηλευτών Ελλάδος
Πύργος Αθηνών, Γ' κτίριο, 2ος όροφος
Μεσογείων 2 115 27 ΑΘΗΝΑ
Τηλ: 77 02 861

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
Ε. Δημητρίου
Κ. Καλανταρίδου
Β. Λανάρα
Μ. Μαλγαρινού

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ
Μαρία Μαλγαρινού
Καθηγήτρια ΤΕΙ Αθηνών
Πύργος Αθηνών – Γ' Κτίριο
2ος όροφος – 115 27 ΑΘΗΝΑ

ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ
Φωτοστοιχειοδεσμία – Σχεδιασμοί
Εξώφυλλο – Εκτύπωση

ΒΗΤΑ ΙΑΤΡΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΠΕ

Κατεχάκη & Αδριανείου 3 - 115 25 ΑΘΗΝΑ
Τηλ.: 6714371 - 6714340

ΕΤΗΣΙΕΣ ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Νοσηλεύτριες/-ές _____ 1500 δρχ.
Σπουδάστριες/-ές _____ 800 δρχ.
Οργανισμοί – Εταιρείες –
Βιβλιοθήκες _____ 2300 δρχ.
Εξωτερικό _____ 20 \$
Τιμή τεύχους _____ 400 δρχ.
Τιμή τεύχους
για σπουδαστές _____ 200 δρχ.

1. Άρθρα σύνταξης	17
2. Στρογγυλή Τράπεζα «Το νοσηλευτικό πρόβλημα της χώρας» Συντονιστής: Β. Λανάρα	19
«Το πρόβλημα της Ολιστικής Νοσηλευτικής Φροντίδας» Εισηγητής: Α. Ραγιά	21
«Πρόβλημα: Η νοσηλευτική έρευνα» Εισηγητής: Ε. Πατηράκη-Κουρμπάνη	28
3. «Ελάτε να κάνουμε αιμοληγία» Γιώτα Καλημέρη	35
4. «Ο ρόλος της νοσηλεύτριας στον καρκίνο του μαστού» Δρ. Χρ. Πλατή	62
5 «Η νοσηλεία ασθενούς με AIDS ή φορέα του AIDS» Αφρ. Πορτοκαλάκη	74
6 Ανακοινώσεις	81

CONTENTS

1. Editorials	17
2. Round Table from the 43rd Panellenic Medical Congress. Athens Dec. 11-13, 1987 "The Nursing Problem in the country" Co-ordinator: Dr. Vas. Lanara	19
"The problem of holistic nursing care" Speaker: Dr. A. Raya	21
"The problem of nursing research in Greece" Speaker: E. Pateraki-Kourbani	28
3. "Let us collect blood specimens" G. Kalimeri	35
4. "The role of the nurse in breast cancer" Dr. Chr. Plati	62
5 "Nursing the patient with AIDS and the carriers of the disease" Afr. Portokalaki	74
6 Announcements	81

Άρθρα σύνταξης

Το περιοδικό ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ που εκδίδει ο Εθνικός Σύνδεσμος Διπλωματούχων Νοσηλευτριών-Νοσηλευτών Ελλάδος μπαίνει με το τεύχος αυτό, που είναι το 127ο, σε μια νέα εκδοτική φάση.

Άρχισε σαν πολυγραφημένο ΔΕΛΤΙΟ τον Μάιο του 1962. Ήταν μια προσπάθεια επαφής και ενημέρωσης των μελών του Συνδέσμου καθώς τα μέλη του Συνδέσμου πλήθαιναν και το πρώτο Πανελλήνιο Νοσηλευτικό Συνέδριο ετοιμαζόταν για το Μάιο του 1963. Την έκδοση του Δελτίου επιμελείτο μια μικρή συντακτική επιτροπή που αποτελείτο από αποφοίτους όλων των τότε Σχολών. Την ευθύνη της έκδοσης ανέλαβε με πολύ ζήλο και ενθουσιασμό η δις Ανδρομάχη Ζαφειρίου, μέλος του τότε Διοικητικού Συμβουλίου, βοηθός Διευδυνούσης και αργότερα Διευδύνουσα του Θεραπευτηρίου «Ο Ευαγγελισμός». Το Δελτίο πολυγραφείτο στη Σχολή του Ευαγγελισμού – ο Σύνδεσμός μας δεν διέδετο τότε πολύγραφο – και εστέλετο σε όλα τα μέλη του Συνδέσμου μας.

Κυκλοφόρησαν 6 τέτοια πολυγραφημένα τεύχη του ΔΕΛΤΙΟΥ, που περιείχαν μικρά άρθρα επίκαιρα ή νοσηλευτικού περιεχομένου, ανακοινώσεις, ενημέρωση και νέα των μελών.

Τα μέλη του Συνδέσμου μας δέχθηκαν με μεγάλη χαρά το ΔΕΛΤΙΟ και το τότε Διοικητικό Συμβούλιο οραματίστηκε την εξέλιξή του σε ένα καταξιωμένο επιστημονικό περιοδικό, που θα βοηθήσει στη συνεχή ενημέρωση των μελών και την προβολή της Νοσηλευτικής. Πρώτο βήμα σ' αυτή την κατεύθυνση ήταν η αλλαγή από πολυγραφημένο ΔΕΛΤΙΟ σε τυπωμένο ΔΕΛΤΙΟ από το τεύχος 7 (Απρίλιος-Αύγουστος 1964) μέχρι το τεύχος 10 (Απρίλιος-Ιούνιος 1965). Τα 4 αυτά τυπωμένα τεύχη έχουν πολλές τυπογραφικές ατέλειες και δεν αναφέρεται το υπεύθυνο τυπογραφείο. Το περιοδικό αποστέλταν στα μέλη από το Κέντρο Υγείας ΕΕΣ, οδός Αθανασάκη 1, στο οποίο τότε φιλοξενείτο το γραφείο του Συνδέσμου μας ως τις 24-1-1966 οπότε η έδρα του Συνδέσμου μεταφέρθηκε στην οδό Υψηλάντου 33 σε διαμέρισμα που παραχωρήθηκε από το Θεραπευτήριο «Ο Ευαγγελισμός». Αργότερα από 23-2-1973, που ο Σύνδεσμος εγκαταστάθηκε στα σημερινά Γραφεία, το περιοδικό διεκπεραιωνόταν στο Σύνδεσμο.

Η επόμενη φάση ήταν η διαμόρφωση του εντύπου σε ένα καλαίσθητο επαγγελματικό περιοδικό με τον τίτλο ΕΛΛΗΝΙΣ ΑΔΕΛΦΗ. Το εξώφυλλο του περιοδικού φιλοτέχνησε και πρόσφερε ευγενώς στο Σύνδεσμο ο ζωγράφος κ. Τάσος Πολίτης. Η εκτύπωση ανατέθηκε στο τυπογραφείο Ι.Κυριακοπούλου και η δις Ανδρομάχη Ζαφειρίου φέρεται ως υπεύθυνος της εκδόσεως. Το περιοδικό συνέχισε την ανοδική πορεία του υπό τον τίτλο ΕΛΛΗΝΙΣ ΑΔΕΛΦΗ μέχρι το 1976.

Από τον Απρίλιο 1969 το περιοδικό τυπώνεται στο τυπογραφείο ΤΥΠΟ-ΤΕΧΝΙΚΗ-OFFSET και από τον Οκτώβριο στο τυπογραφείο Μ. και Κ. Αθανασοπούλου.

Τον Οκτώβριο του 1974 τυπώνεται το τεύχος 48 σε χαρτί illustration στις εγκαταστάσεις Gramak ΕΠΕ. Υπεύθυνος της εκδόσεως ανέλαβε τον Οκτώβριο 1974 και συνεχίζει μέχρι σήμερα η δις Μαρία Μαλγαρινού, μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου, Διευδύντρια τότε της Ανωτέρας Σχολής Αδελφών Νοσοκόμων του Γενικού Νοσοκομείου Αθηνών «Βασιλεύς Παύλος» και τώρα Καθηγήτρια στα ΤΕΙ Αθηνών.

Στο τεύχος 47 Ιουνίου 1974 η δις Ζαφειρίου, μετά από 14 χρόνια πολύτιμης προσφοράς στα πρώτα δύσκολα χρόνια του περιοδικού παρέδωσε τη σκυτάλη της ευθύνης στη δίδα Μαλγαρινού με την ευχή «Κάθε τεύχος να είναι πάντα καλύτερο». Αυτή είναι η επιθυμία και η συνεχής προσπάθεια της Συντακτικής Επιτροπής μέχρι σήμερα και είναι γεγονός ότι το περιοδικό βελτιώνεται συνεχώς.

Τον Ιανουάριο 1979 από το τεύχος 73 αλλάζει ο τίτλος του περιοδικού από ΕΛΛΗΝΙΣ ΑΔΕΛΦΗ σε ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ και το κλισέ του εξωφύλλου, ενώ ανατίθεται εκ νέου η εκτύπωση του περιοδικού στον κ. Αθ. Αθανασόπουλο.

Από το διπλό τεύχος 74 – 75 του 1979, ορίζεται από το Διοικητικό Συμβούλιο Συντακτική Επιτροπή από 4 μέλη του τότε Διοικητικού Συμβουλίου τις κκ. Ελ. Δημητρίου, Β. Λανάρα, Μ. Μαλγαρινού και Χ. Ρούσσου. Το περιοδικό βελτιώνεται καθημερινώς και κυκλοφορεί κάθε δύο μήνες μέχρι το έτος 1987. Από το 1988 γίνεται τριμηνιαίο.

Από τον Ιανουάριο 1985 η έκδοση του περιοδικού ανετέδη στην Εταιρεία Ιατρικών Γραφικών Τεχνών ΒΗΤΑ. Το προσωπικό ενδιαφέρον και η άριστη κατάρτιση τόσο της κ. Βασιλάκου όσο και των συνεργατών της κ. Σ. Κατσικαρέλη, Σ. Ψιλοπούλου, Π. Κάππα, Δ. Παλαμίδα και Ι. Κοντομάνη, συντελούν στη συνεχή βελτίωση του περιοδικού σε περιεχόμενο και εμφάνιση. Μετά από μια περίοδο αναπόφευκτων ανωμαλιών λόγω εισαγωγής των διευθύνσεων των συνδρομητών σε ηλεκτρονικό υπολογιστή, ελπίζουμε ότι το περιοδικό φθάνει τώρα σε όλα τα μέλη μας εγκαίρως. Στη Συντακτική Επιτροπή συμμετέχει από το 2ο τεύχος του 1987 η δις Κ. Καλανταρίδου.

Και τώρα το μεγάλο βήμα. Το περιοδικό ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ μπαίνει στην Ομάδα των Επιστημονικών Περιοδικών του ΙΑΤΡΟΤΕΚ όπου τα κριτήρια ποιότητας της ύλης είναι αυστηρά και οι κανόνες παρουσιάσεως καθορισμένοι. Κάθε άρθρο πρέπει να είναι επιστημονικά τεκμηριωμένο και να συνοδεύεται απαραίτητα από ελληνική και αγγλική περίληψη, οι βιβλιογραφικές παραπομπές να γίνονται με το σύστημα Vancouver κ.λπ.

Στο επόμενο τεύχος θα δημοσιευθούν συγκεκριμένες οδηγίες προς τους συγγραφείς. Η πλούσια και εκλεκτή προσφορά ύλης για δημοσίευση οδήγησε στην απόφαση του διπλασιασμού των σελίδων του περιοδικού παρ' όλη την οικονομική επιβάρυνση την οποία ο Σύνδεσμος θα κληθεί να αντιμετωπίσει. Ελπίζουμε ότι τα μέλη του Συνδέσμου μας και οι άλλοι συνδρομητές του περιοδικού θα δεχθούν με χαρά τη νέα αυτή εκδοτική μορφή του και οι συγγραφείς θα καταβάλλουν κάθε δυνατή προσπάθεια για να γίνει η ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ένα ΒΗΜΑ επιμορφώσεως, ενημερώσεως και επικοινωνίας του Νοσηλευτικού Κλάδου. Να γίνει για όλες τις νοσηλεύτριες και τους νοσηλευτές της χώρας μας ένα ΒΗΜΑ επιστημονικής γνώσης, έρευνας και πειραματισμού αλλά και ένας ΑΜΒΩΝΑΣ αγάπης και αφοσιώσεως στο καθήκον για την προαγωγή της Υγείας, την πρόληψη της νόσου και την ολοκληρωμένη νοσηλευτική φροντίδα του κάθε πασχόντος συνανθρώπου μας σαν γυχοσωματικού συνόλου.

Αυτή η ολοκληρωμένη και εξατομικευμένη νοσηλευτική φροντίδα είναι η δική μας αποκλειστική ευθύνη, προνόμιο και βαδύτατη ικανοποίηση, όταν προσφέρεται στο συνάνθρωπο όχι μόνο με επαγγελματική επάρκεια αλλά και με ΑΓΑΠΗ.

ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΟΛΙΣΤΙΚΗΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ

Αφροδίτη Ραγιά

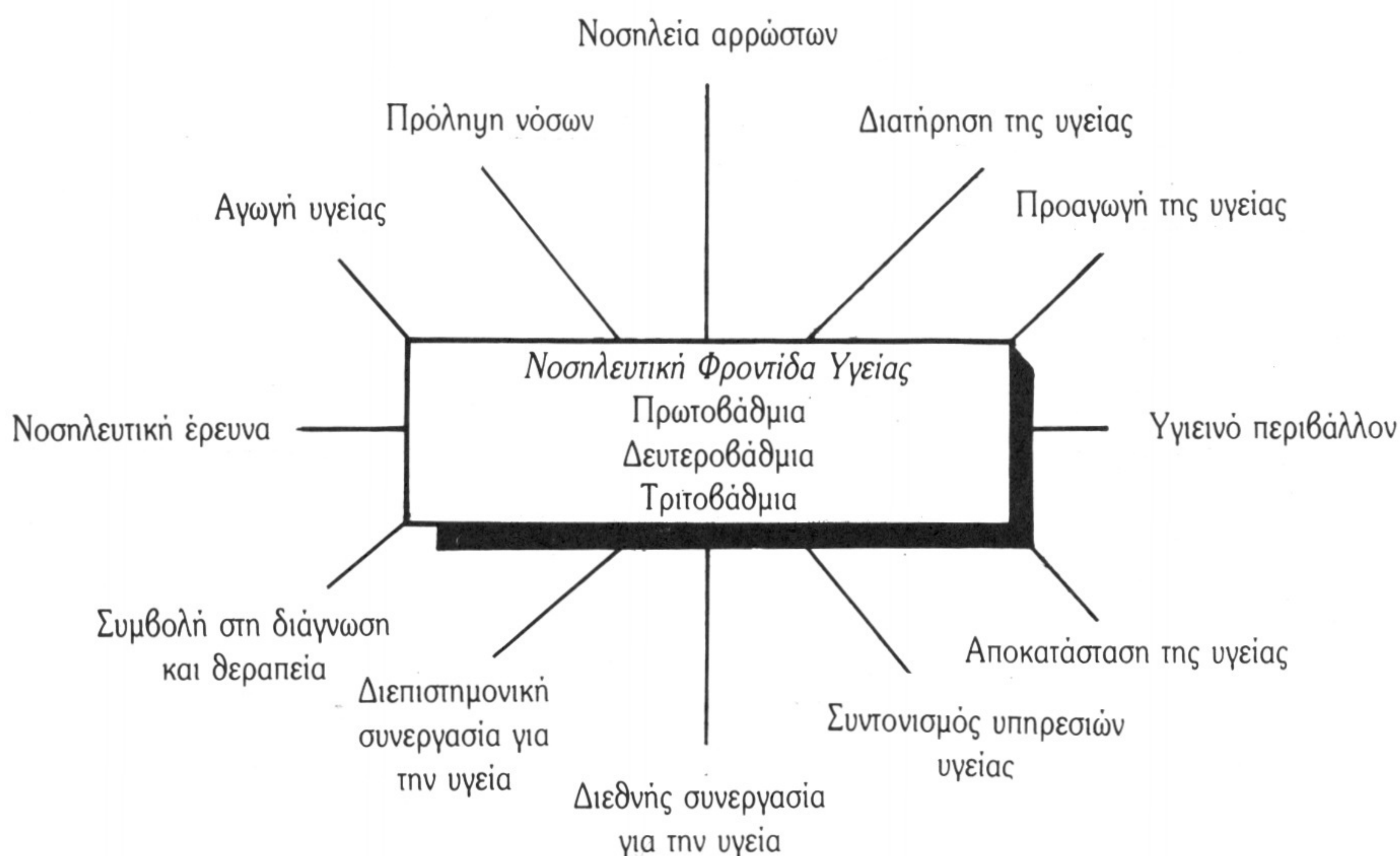
Το νοσηλευτικό πρόβλημα της χώρας είναι η επαρκής αντιμετώπιση των νοσηλευτικών αναγκών της σύγχρονης κοινωνίας με ολιστική νοσηλευτική φροντίδα ανώτερης ποιότητας.

Η παρέμβαση αυτή θα σχολιάσει:

1. Ποια είναι η Νοσηλευτική σήμερα
2. Ποιοι παράγοντες την επηρεάζουν, και
3. Ποια προβλήματα την απασχολούν

1. ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ Η ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΣΗΜΕΡΑ

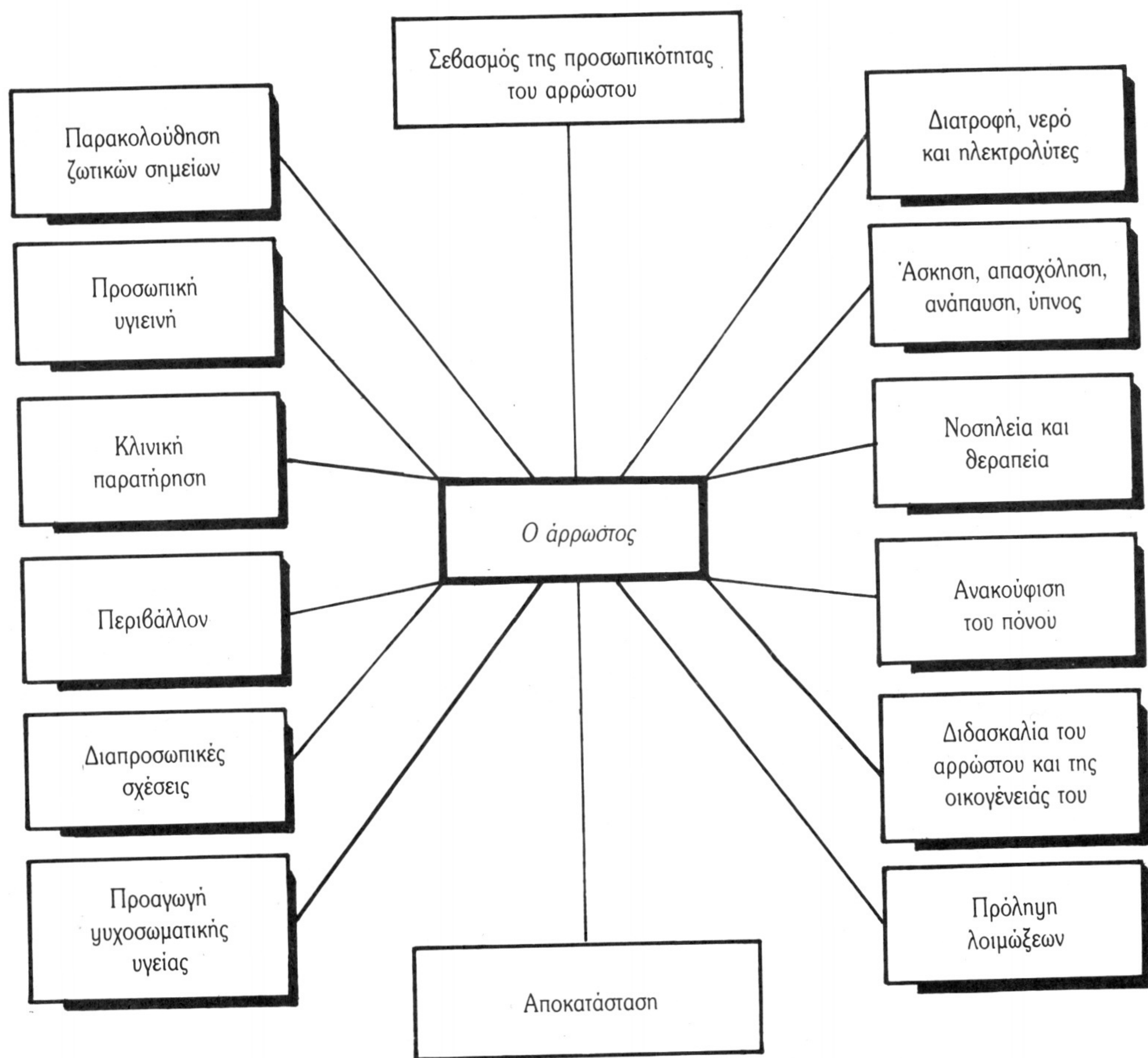
Την πρώτη δέση στους στόχους της Νοσηλευτικής έχει η άριστη ολιστική νοσηλευτική φροντίδα της υγείας, μέσα στο πολυδιάστατο πλαίσιο της υγείας που περιλαμβάνει την πρόληψη της αρρώστιας, τη νοσηλεία και θεραπεία του αρρώστου, την αποκατάσταση, διατήρηση και προαγωγή της υγείας σε υγιεινό περιβάλλον και με διαδικασίες διδασκαλίας, έρευνας, συγγραφής και συνεργασίας (εικ.1).

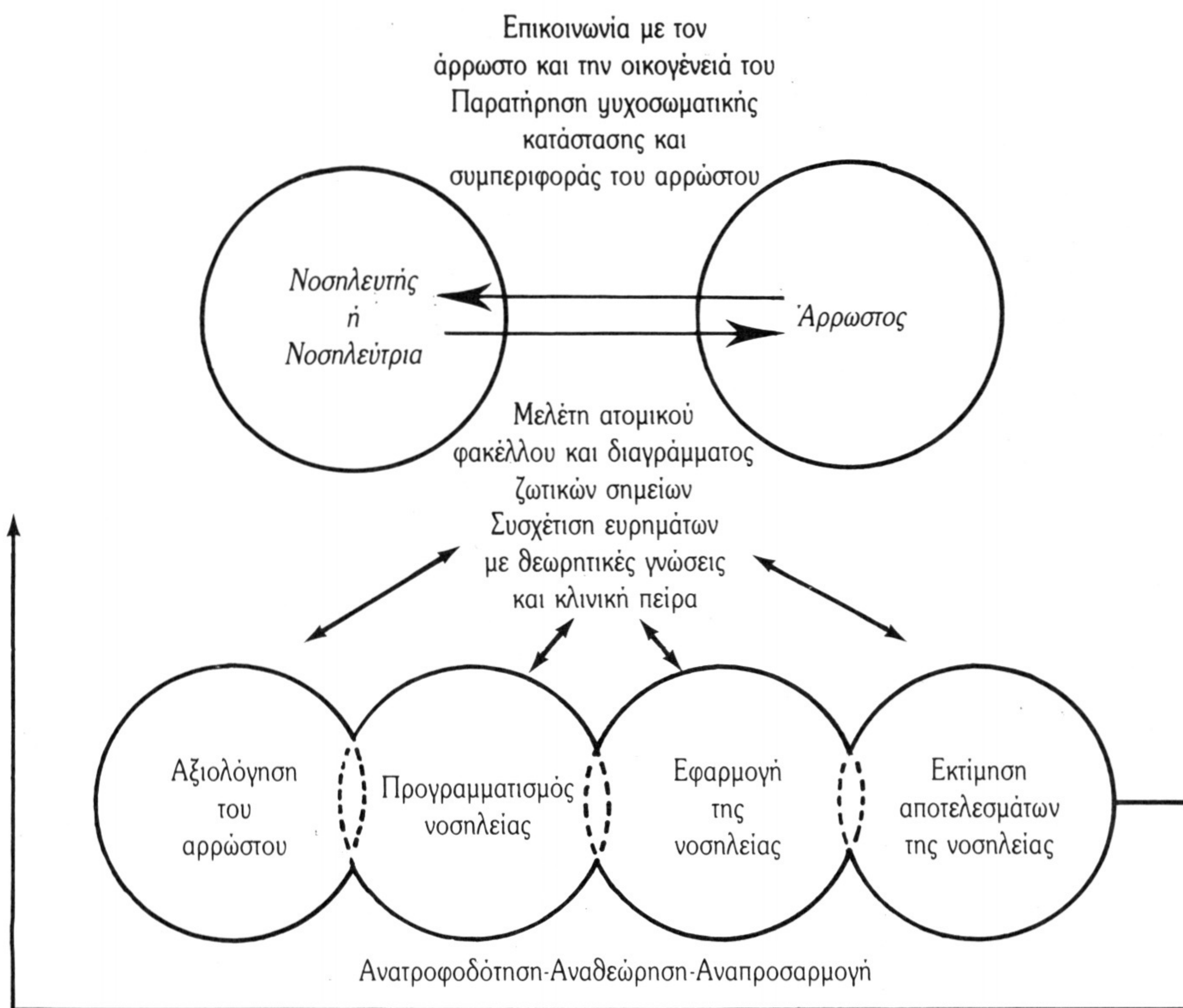
Εικόνα 1. Νοσηλευτική Φροντίδα Υγείας (Πρωτοβάθμια, Δευτεροβάθμια, Τριτοβάθμια).

Η νοσηλευτική φροντίδα παρέχεται στον άρρωστο σαν πρόσωπο, σαν ενιαίο και αδιαίρετο βιοψυχοκοινωνικό οργανισμό, στον οποίο όλες οι οργανικές λειτουργίες επηρεάζονται από την ψυχοκοινωνική κατάσταση του ατόμου και την επηρεάζουν. Γι' αυτό περιλαμβάνει, κατά τρόπο συνθετικό και αλληλένδετο, πολλές διαστάσεις (εικ. 2)¹.

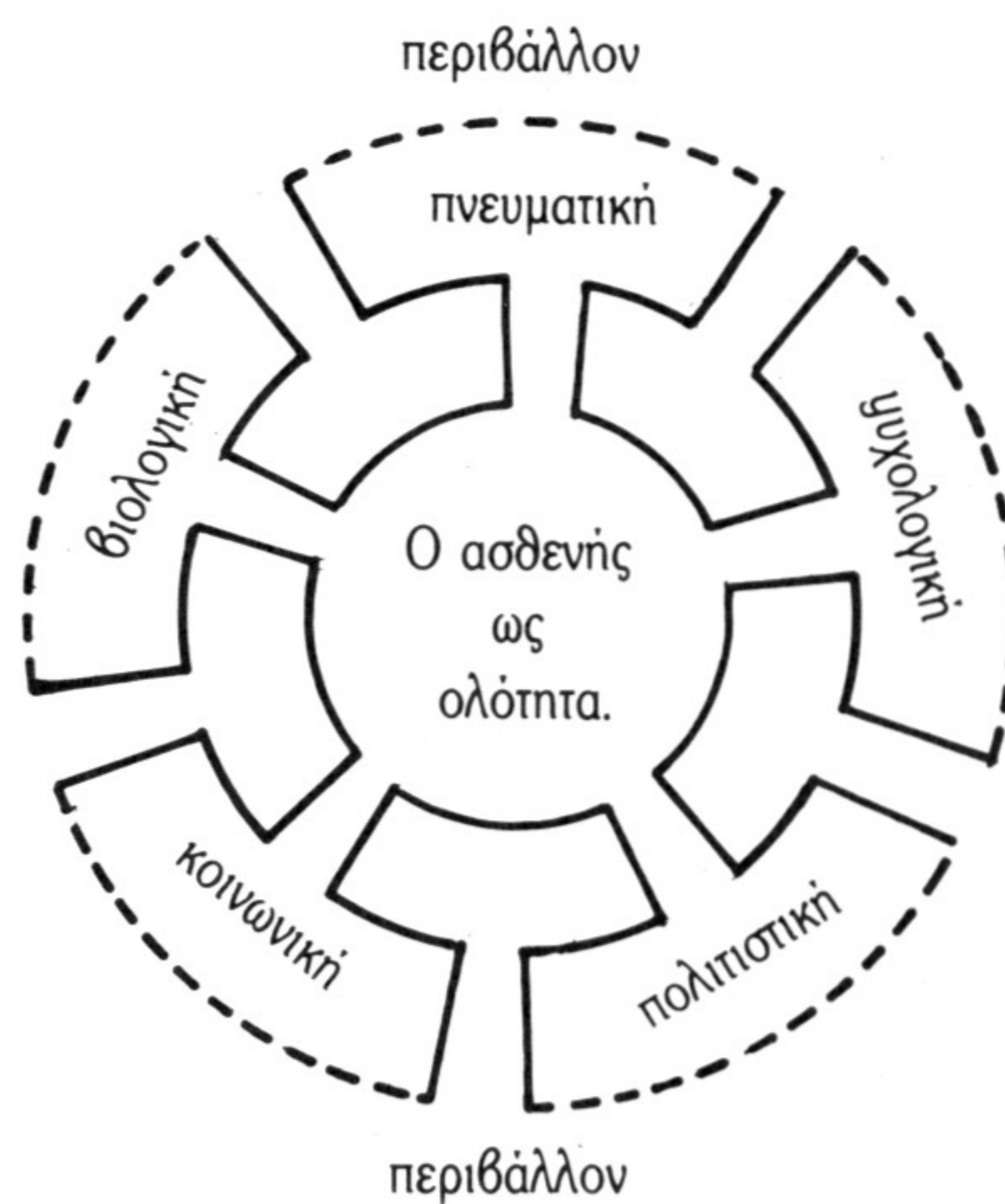
Σε κάθε νοσηλευτική περίπτωση και σε κάθε περιβάλλον, ο άρρωστος νοσηλεύεται εξατομικευμένα με τη μέθοδο της νοσηλευτικής διεργασίας (εικ. 3), που λαμβάνει υπόψη όλες τις πλευρές του ανθρώπου (εικ. 4).

Εικόνα 2. Διαστάσεις της ολοκληρωμένης νοσηλευτικής φροντίδας του αρρώστου.

Εικόνα 3. Νοσηλευτική διεργασία (Μέθοδος παροχής εξατομικευμένης και ολοκληρωμένης νοσηλευτικής φροντίδας).

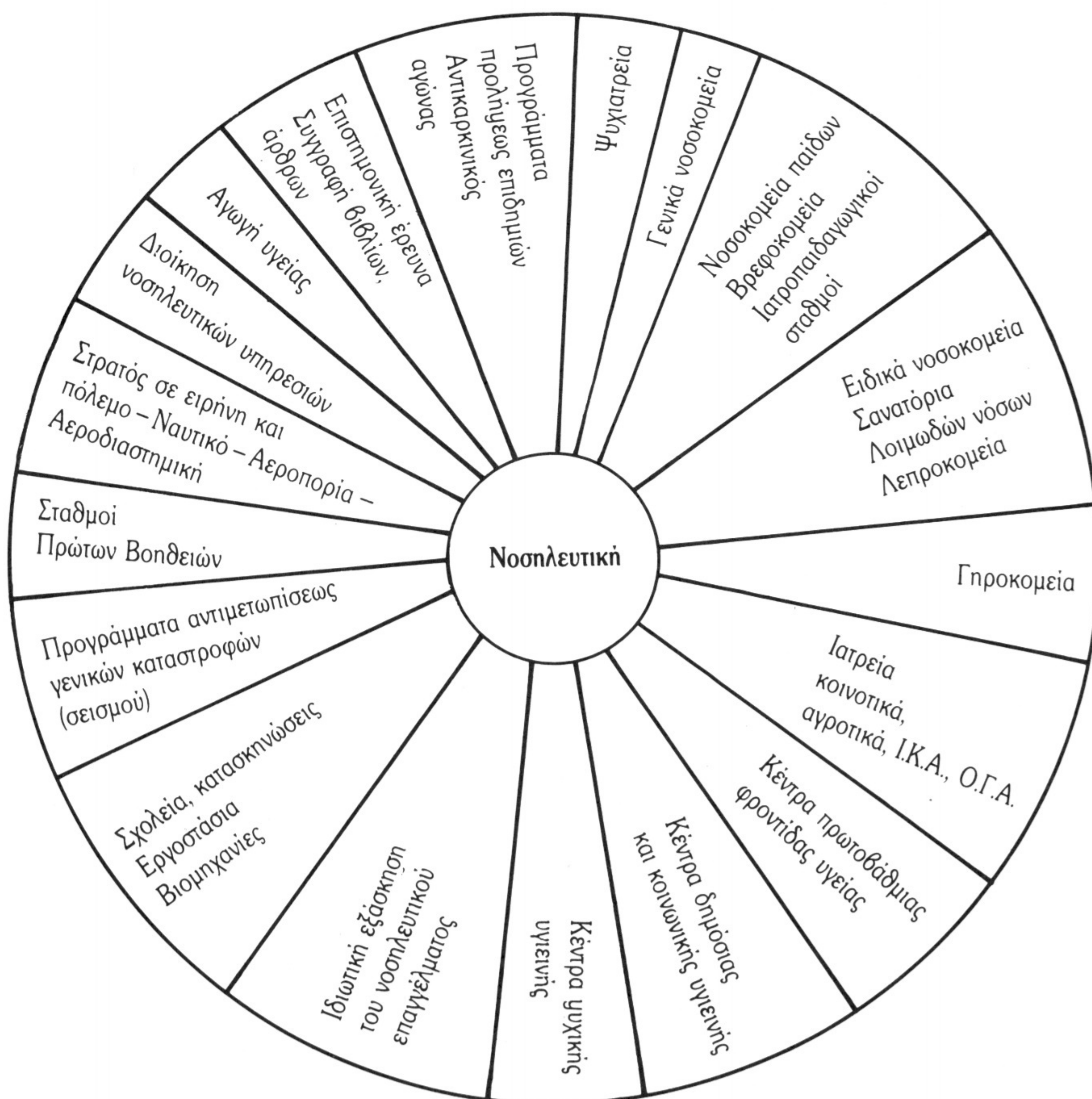
Εικόνα 4. Ο ασθενής ως ολότητα.

Το όλον της νοσηλευτικής φροντίδας βρίσκεται σε όλα τα μέρη. Δηλαδή ενεργοποιούνται και χρησιμοποιούνται:

- η προσωπικότητα του νοσηλευτού ή της νοσηλεύτριας
- θεωρία – γνώσεις
- τέχνη – δεξιότητα (νοητικές, διαπροσωπικές, τεχνικές)
- ειδική τεχνολογία
- οργανωμένες πράξεις
- δεοντολογικές αρχές
- ευθύνες εξαρτημένες και ανεξάρτητες

Οι γιατροί μπορούν καλύτερα, από προσωπική εμπειρία τους, να εκτιμήσουν την ανάγκη των αρρώστων για τέτοια ολιστική φροντίδα, οπότε μπορούν να συμβάλλουν στη δημιουργία δυνατοτήτων για την εφαρμογή της.

Η Νοσηλευτική ασκείται σε ποικίλους και διαφόρους τομείς (εικ. 5).

Εικόνα 5. Τομείς ασκήσεως της Νοσηλευτικής.

2. ΟΙ ΚΥΡΙΟΤΕΡΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΣΗΜΕΡΑ ΚΑΙ ΜΟΡΦΟΠΟΙΟΥΝ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΗΣ ΕΙΝΑΙ: _____

- Η ελάτπωση των ημερών νοσηλείας στο νοσοκομείο και η μετακίνηση προς εξωνοσοκομειακές υπηρεσίες υγείας.
- Η αύξηση των γνώσεων του κοινού για την υγεία, η συμμετοχή στη φροντίδα της υγείας του και το ενδιαφέρον για καλλιέργεια συμπεριφοράς που διατηρεί και βελτιώνει την υγεία (υγιεινή διατροφή, άδληση κ.λπ.)².
- Η αύξηση των ηλικιωμένων και των χρονίως πασχόντων στην κοινότητα, καθώς και άλλες κοινωνικές αλλαγές (πυρηνική οικογένεια, εργασία της γυναίκας έξω από το σπίτι, ανεργία), που οδηγούν σε μεγαλύτερες ανάγκες για νοσηλευτική φροντίδα στο σπίτι.
- Η περίπλοκη τεχνολογία που χρησιμοποιείται στην ιατρονοσηλευτική περίθαλψη.
- Η διεπιστημονική συνεργασία γιατρών, νοσηλευτών και άλλων για τη χάραξη πολιτικής της υγείας και τη λήψη αποφάσεων.
- Τα πολλά επίπεδα νοσηλευτικής εκπαίδευσης χωρίς σαφή διαχωρισμό των ορίων ευθύνης τους στην κοινή αντίληψη.
- Η πανεπιστημιακή εκπαίδευση των νοσηλευτών και νοσηλευτριών που δημιουργεί διαφορά στην ποιότητα, την οργάνωση και την αξιοπιστία της νοσηλευτικής φροντίδας και που πρέπει να αποδειχθεί με έρευνα³.
- Η είσοδος στη Νοσηλευτική φοιτητών με πανεπιστημιακά διπλώματα άλλων κλάδων, που προβλέπεται να αυξήσει τη δύναμη, τις δυνατότητες και την ακτίνα δράσεως της Νοσηλευτικής.
- Η ανάπτυξη κλινικών νοσηλευτικών ειδικοτήτων (νοσηλευτική ψυχικής υγείας, εντατικής φροντίδας, παθολογική-χειρουργική νοσηλευτική κ.ά.) με ιδιαίτερη μεταβασική εκπαίδευση.
- Οι διαθέσιμες υποτροφίες για μετεκπαίδευση νοσηλευτών στο εξωτερικό.
- Τα προγράμματα συνεχιζόμενης εκπαίδευσης νοσηλευτικού προσωπικού κατά ιδρύματα και πόλεις. Τα πανελλήνια και διεθνή νοσηλευτικά συνέδρια.
- Οι σύγχρονες τάσεις καθώς και οι τελευταίοι νόμοι για το ΕΣΥ και την οργάνωση και λειτουργία των νοσοκομείων.
- Η νοσηλευτική έρευνα και το θέμα επάρκειας του νοσηλευτικού προσωπικού που θα παρουσιαστούν ξεχωριστά στη συνέχεια.

3. ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ _____

- Η ένταση, οι δύσκολες συνθήκες και οι κίνδυνοι υγείας στο περιβάλλον της νοσηλευτικής φροντίδας με τις βιοψυχοκοινωνικές επιπτώσεις τους, πρώτα στον άρρωστο και έπειτα στο νοσηλευτικό προσωπικό. Εδώ, πρέπει να αναφερθεί και η ατμόσφαιρα συνεργασίας που συχνά διαταράσσεται και

- γίνεται εμπόδιο στην προσωπική και επαγγελματική ανάπτυξη των νοσηλευτών και στην άντληση ικανοποίησης από την εργασία.
- Η έλλειψη κεντρικής Νοσηλευτικής Διεύθυνσης στο Υπουργείο Υγείας ώστε να χαράζει τις κατευθυντήριες γραμμές, να χειρίζεται τα νοσηλευτικά προβλήματα της χώρας και να ελέγχει το επάγγελμα.
  - Η βραδυπορία στην ανάπτυξη μεθόδων για την εξασφάλιση και την αξιολόγηση της ποιότητας της νοσηλευτικής φροντίδας, ενώ ασχολούμεθα με τη διατύπωση των επαγγελματικών δικαιωμάτων των νοσηλευτών και με τον υπολογισμό του κόστους κάθε νοσηλευτικής πράξης.^{4,5}
  - Η αυξανόμενη ευθύνη των νοσηλευτών να λαμβάνουν και να εκτελούν αποφάσεις σχετικά με τη φροντίδα των αρρώστων, με κατάλληλες επιλογές μέσα από την πληθώρα των επιστημονικών δεδομένων, ενώ δεν προετοιμάζονται επαρκώς γι' αυτό.⁶
  - Το ζήτημα: ποιο πρέπει να είναι το βασικό εκπαιδευτικό επίπεδο των νοσηλευτών για την είσοδο στο επάγγελμα, ώστε να είναι ισότιμα μέλη με τους άλλους επιστήμονες υγείας στη διεπιστημονική συνεργασία.
  - Ποιοι και πώς πρέπει να σχεδιάζουν το ολόγραμμα του προγράμματος νοσηλευτικής εκπαίδευσης⁷ ώστε: να συνδυάζεται η γενική με τη νοσηλευτική μόρφωση, να διδάσκονται διεργασίες σκέψης, πράξης και λύσης προβλημάτων και όχι μεμονωμένες και ασύνδετες γνώσεις ή τεχνικές, να μεταβιβάζονται οι θεμελιώδεις ανθρωπιστικές αξίες (η αγάπη, η δικαιοσύνη, ο σεβασμός της ανθρωπίνης ζωής) και να διατηρείται η νοσηλευτική τέχνη της φροντίδας στην εποχή των ηλεκτρονικών υπολογιστών. (Εμφανής και επικίνδυνη είναι η έλλειψη επαρκούς νοσηλευτικού διδακτικού προσωπικού, η έλλειψη καταλλήλων εργαστηρίων και κλινικών για άσκηση).
  - Θα ήταν παράλειψη να μην αναφερθούν τα ψυχοκοινωνικά και ηθικά προβλήματα και διλήμματα που δημιουργεί η τεχνολογία στο χώρο της υγείας π.χ. αποπροσωποίηση της νοσηλευτικής φροντίδας, διαπροσωπικές αποστάσεις, διάσπαση του νοσηλευτικού χρόνου και της νοσηλευτικής προσοχής.

Στο σημείο αυτό εγείρονται μερικά καίρια ερωτήματα:

- Η τεχνολογία αφαιρεί τη διαπροσωπική διάσταση της νοσηλευτικής φροντίδας ή οι νοσηλευτές και νοσηλεύτριες ελαττώνουν αυτή τη διάσταση του ρόλου τους, καθώς ασχολούνται με το χειρισμό της τεχνολογίας;
- Τα ηθικά προβλήματα οφείλονται στην πρόοδο της τεχνολογίας ή στο ότι οι νοσηλευτές και οι γιατροί έμαθαν να εκτιμούν μόνο όσα κάνει η τεχνολογία;⁸

Η ικανότητα της Νοσηλευτικής να χρησιμοποιεί την τεχνολογία σαν μέσο για να αυξήσει το εύρος της παρεχόμενης νοσηλευτικής φροντίδας σχετίζεται άμεσα με την ικανότητα κάθε νοσηλευτή και νοσηλεύτριας να θεωρεί και να χρησιμοποιεί την τεχνολογία σαν συμπλήρωμα στις γνώσεις και δεξιότητές του.

Μόνον όταν οι νοσηλεύτριες-ές θεωρούν την τεχνολογία το ίδιο όπως το σπηδοσκόπιο και όταν δεν είναι απλοί χρήστες αλλά και σχεδιαστές της τεχνολο-

γίας που χρησιμοποιούν, θα εξασφαλιστεί το μέλλον της Νοσηλευτικής σαν επιστήμης της ανθρωπιστικής φροντίδας στην τεχνοκρατούμενη κοινωνία μας.

Πόσο, όμως, οφείλουμε να δουλέγουμε γι' αυτό οι κλινικές νοσηλεύτριες και νοσηλευτές, όσοι διδάσκουμε τη Νοσηλευτική και όσες διευθύνουμε νοσηλευτικές υπηρεσίες;

ΕΠΙΛΕΓΟΜΕΝΑ

Στα πρόθυρα του 21ου αιώνα, ανακαλύπτουμε και διαπιστώνουμε ότι όσο πλησιάζουμε, παραμένουμε και εργαζόμαστε – κλινικά και ακαδημαϊκά – πιο κοντά στον άρρωστο, τόσο περισσότερο προσεγγίζουμε και φθάνουμε στην "καρδιά" της Νοσηλευτικής.

Στα πρόθυρα του 21ου αιώνα, οι νοσηλευτικοί προβληματισμοί αποδεικνύουν μια ζωντανή δυναμική παρουσία της Νοσηλευτικής δίπλα στην Ιατρική σε επίπεδο υπεύθυνης επιστημονικής συνεργασίας για την υγεία του ανθρώπου.⁹

Θα μπορέσει η Ιατρική να εκτιμήσει τις επιπτώσεις των νοσηλευτικών προβληματισμών στο δικό της κλάδο;

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

---

1. ΡΑΓΙΑ Α. Βασική Νοσηλευτική. Αθήνα, 1987, 169
  2. BEZOLD C, CARLSON R. Nursing in the 21st century: Conclusion. J Prof Nurs 1986, 2:69
  3. URQUHART A, WOODING G, BUDINGER K, HENRY B. Perspectives on nursing issues and health care trends. J Nurs Admin 1986, 16 1:20
  4. HUDSON P. The future in transition. In: A strategy for nursing. Report of a seminar organized by the nursing division of the Dept of Health and Social Security. Harrogate England 1986, 30
  5. STALKER M, KORNBLITH A, LEWIS P, PARKER R. Measurement technology applications in performance appraisal. J Nurs Admin 1986, 16 4:12
  6. MAYBERRY M. Ethical decision making: a response of hospital nurses. Nurs Admin Quart 1986, 10:75
  7. WATSON J. The dream curriculum. In: National League for Nursing. Patterns in Nursing; Strategic Planning for Nursing Education. New York 1987, 95
  8. ADAMS G. Computer technology: its impact on nursing practice. Nurs Admin Quart 1986, 10 2:26
  9. ORLANDO J. Nursing in the 21st century: alternate paths. J Adv. Nurs 1987, 12:405.
-

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ

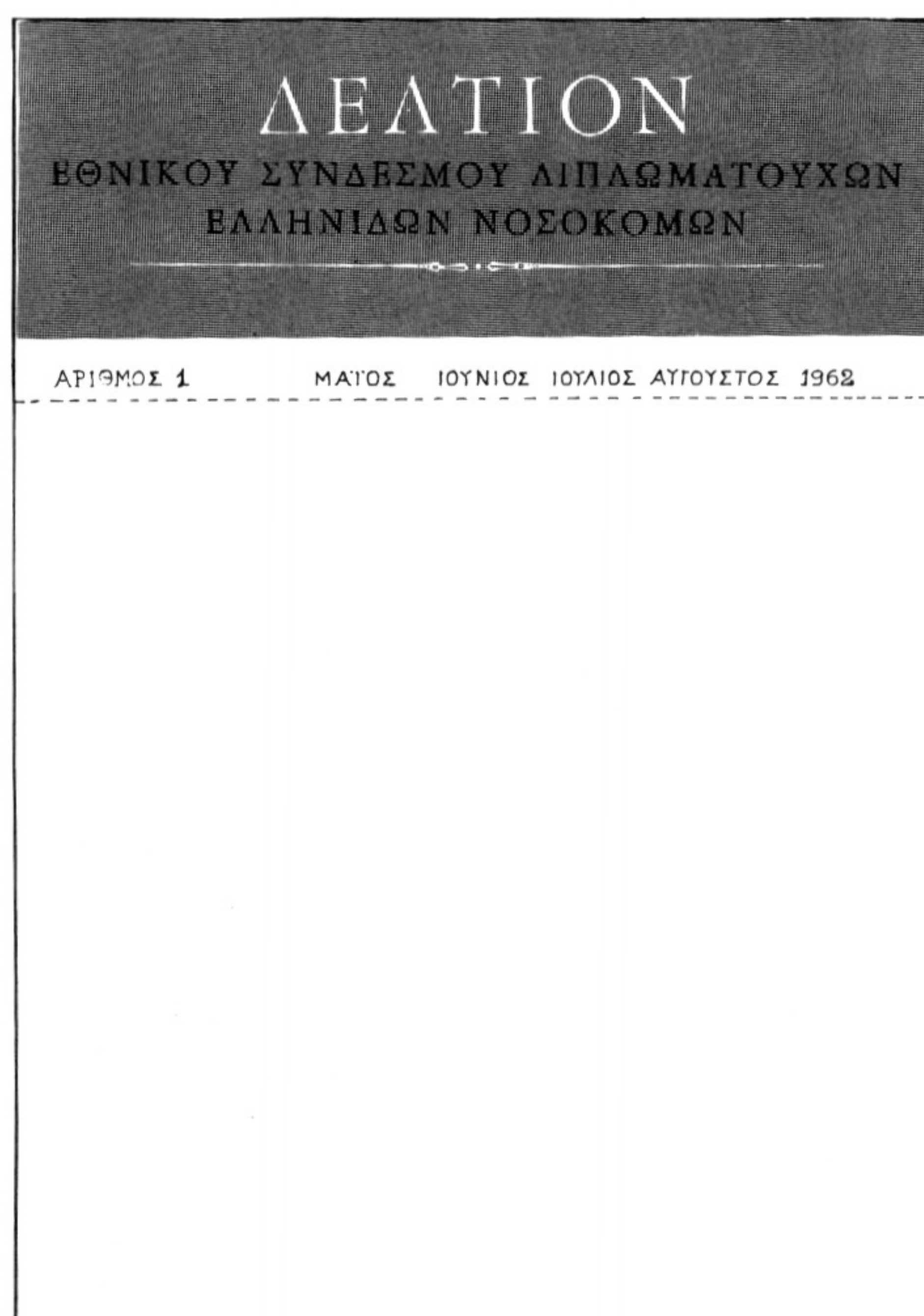
1. Για πρώτη φορά, ελληνίδα νοσηλεύτρια υπογήφια για την υποτροφία 3M, που όπως είναι γνωστό κάθε χρόνο προκηρύσσει το Διεθνές Συμβούλιο Νοσηλευτών (ΔΣΝ), προτάθηκε η δις Δέσποινα Σαπουντζή. Η δις Σαπουντζή, διπλωματούχος της τ. Σχολής Επισκεπτριών Αδελφών και Νοσοκόμων και πτυχιούχος του Τμήματος Νοσηλευτικής της Σχολής Επιστημών Υγείας του Πανεπιστημίου Αθηνών, εργάζεται Προϊσταμένη στο ΚΑΤ.

Μεταξύ των πολλών της επαγγελματικών δραστηριοτήτων είναι μεταπτυχιακή φοιτήτρια στο Τμήμα Νοσηλευτικής του Πανεπιστημίου Αθηνών και μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του Μαιευτηρίου «Αλεξάνδρα».

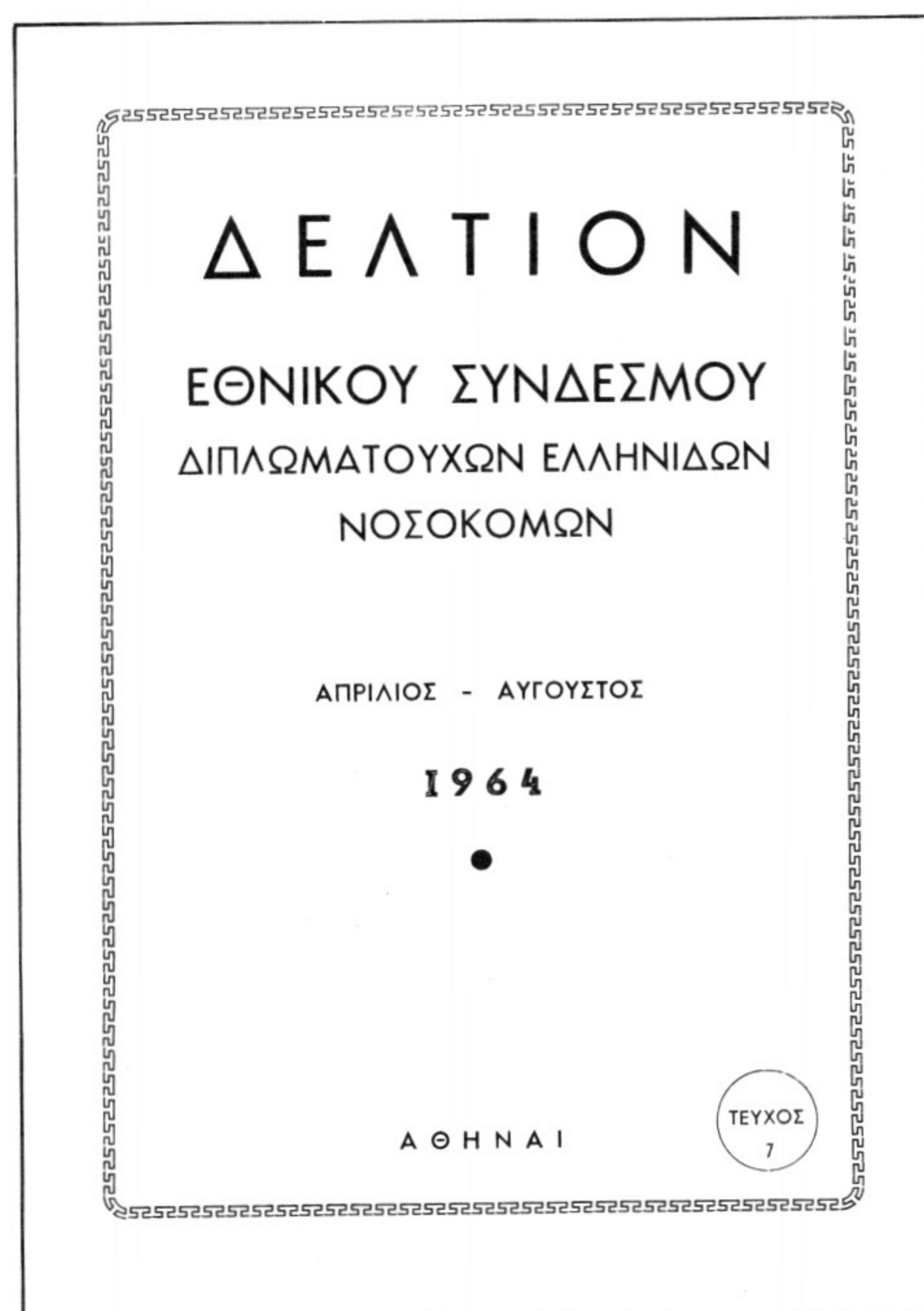
Με την ετήσια αυτή υποτροφία η δις Δ. Σαπουντζή θα κάνει μεταπτυχιακές σπουδές στην Αγγλία.

Συγχαίρουμε θερμά την δις Σαπουντζή για την υποτροφία που πήρε και της ευχόμαστε επιτυχία στις μεταπτυχιακές σπουδές.

2. Το 19ο Συνέδριο του Διεθνούς Συμβουλίου Νοσοκόμων με θέμα «Νοσηλευτική Ένα Καινούριο Αύριο» θα πραγματοποιηθεί στη Seoul της Κορέας από 28 Μαΐου έως 2 Ιουνίου 1989.
3. Από 31 Οκτωβρίου έως 4 Νοεμβρίου 1989 θα πραγματοποιηθεί στην Αθήνα Διεθνές Συνέδριο με θέμα «Τα παιδιά και ο θάνατος». Οι ενδιαφερόμενοι να συμμετάσχουν στο συνέδριο μπορούν να απευθυνθούν στην κ. Δανάη Παπαδάτου, Μεσογείων 8, 115 27 Αθήνα, τηλ: 77 77 545.
4. Η εικαστική εξέλιξη του εξωφύλλου του περιοδικού ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ από το 1962 μέχρι σήμερα.

Μάιος 1962 μέχρι Μάρτιο 1964

Απρίλιος 1964 μέχρι Ιούνιο 1965